

דורשני השם

מאמרים ופנינים יקרים לשולחן השבת מאת גדולי תורה ודבני ביהמ"ד 'דורשני'
בתוספת רעיונות משיעוריו ותורתו של הגאון הינוקא שליט"א

פרשת בא ו' בשבט תשפ"ג

מאמר הרב

מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א מראשי ביהמ"ד "דורשני ה"

מחשבה דיבור ומעשה מתוקנים

עבודת ה' היא העסק הגדול של האדם בעולמו, וצריך לגשת אליה בכובד ראש מלא לא פחות מתיכונן עסק עולמי, ולחשב דרכיו היטב היטב, כדי לבנותו ולייסדו נכון.

והרי אפילו כשאדם רוצה לקנות איזה חפץ, הוא בודקו היטב, ואין עסק שמצליח מבלי שניגשים אליו ברצינות מלאה ומתכננים היטב מראש כל פרט, וכל שכן בעבודת ה' שהיא הפרוייקט הגדול ביותר של האדם עלי אדמות, והאדם ניגש לבנות עבודת קודש לפני הא"ל הגדול והנורא, שצריך ללכת בתבונה ולסלול מתחילה את כל הדרך במחשבה נכונה. כי סוף מעשה במחשבה תחילה, ולא יוכל להגיע לדבר אמיתי ומתוקן, מבלי שיתכנן היטב ויחשב כל פרט וכל צעד.

הבנין של כל דבר הוא בשלושה חלקים, מחשבה דיבור ומעשה, וצריך לאחד גם בין שלושת החלקים. (ובשרשי הדברים זהו יחוד השמות הקדושים אהי"ה (מחשבה) הוי"ה (דיבור) אדנו"ת (מעשה), שבאיחוד שלהם (מספר יב"ק) תלוי היציאה מן הגלות) אמנם צריך תחילה להכין את מחשבתו שתהיה מתוקנת, עד שיגיע גם לדיבור מתוקן, ויוכל לפעול בהם מחשבה ודיבור ראויים להביא לידי מעשה אמיתי ושלם.

ולכן תחילת עבודת ה' היא תיקון המחשבה, שתהיה מחשבתו מוארת בידיעת האמונה בבורא יתברך וברחמים האין סופיים שלו יתברך, ולא תהיה במחשבתו שום צד של פחד צרות יסורים וכדומה, ולא מרירות וכעס. וכאשר באה למחשבתו מחשבה חשוכה, הוא מיד מסיח דעתו, וזבה נעשית מחשבתו כלי מוכן לידבק בה' יתברך. כי הכל תלוי במחשבה מתוקנת, שהיא שורש האמונה והקדושה, שורש הדביקות בבורא, ומקור כל השגה וכל מעלה טובה.

אחרי כן צריך להכשיר את הדיבור, שפיו יהיה מיוחד אך ורק לדיבורים טובים. כל תיבה שאדם מוציא מפיו היא צירופים של אותיות האחוזים בשמות הקודש, ואסור להשתמש בפה בצירוף לא טוב. וכן ישמור עצמו לדבר דיבורי אמת, שיהיו פיו וליבו שוין.

האדם עצמו נמצא כולו במחשבתו, והוא מדבר עם עצמו מבלי הפסקה, מדבר ומתכנן ללא גבול, אני ילך לשם, אעשה כך וכך, אדבר כך וכך וכו', ובפועל אינו עושה כמעט דבר, וגם כשעושה אינו זוכה להגיע למעשה מושלם, וזה מפני שצריך להשתמש בדיבור מתוקן כדי שיהיה כלי ראוי

להוציא את המחשבה מכח אל הפועל. ועיקר תיקון הדיבור הוא שיהפוך את מחשבת הדיבור שמדבר עם עצמו בתמידות, להיות פונה כולו לה', וכל מחשבה יוציא מיד לה' יתברך, עד שמחשבתו תהיה כשיחה לפני הקב"ה: ה' מהו רצונך, האם אעשה ואדבר כך או כך וכו'. וזו עבודת קודש ארוכה להתנתק מהפניה סביב אנוכיות עצמו: אני אעשה ואני אדבר ואני רוצה, ולהיות פונה לה' בתמידות.

והפניה לה' צריכה להיות פניה אמיתית, שבאה אחרי הסכמה שהוא מייחד כל מחשבה דיבור ומעשה שלו לגלות את הרצון האלהי, שאז הוא באמת פונה לבורא יתברך, ואז האדם מתחבר לקונו.

הצדיקים על ידי מחשבתם השי"ת עושה את רצונם על דרך שכתוב "טרם יקראו ואני אענה", וזה מפני שמחשבתו של הצדיק היא כדיבור, שאינו שומר אותה בינו לבין עצמו, אלא הפך את המחשבה לפניו לה' יתברך, באופן שמחשבתו מדברת עם ה' תמיד. מה שאין כן אנחנו, שמחשבתנו מנותקת מן הדיבור כמרחק שמים מן הארץ, והאדם ניגש לעבודת ה' בפזיזות עצום, שמחשבתו במקום אחר, ודיבורו רחוק מהלב, ולכן אין כלי שיוכל אור ה' לבוא ולהאיר בו, והאדם במחשבה של טרוניא כלפי שמיא, שאינו יכול להתקרב אל המלך, ואינו שם ליבו שהוא עצמו מחולק לכמה חלקים, ולא למד כיצד לעמוד לפני ה'.

היכולות של הנשמה לפעול לפני ה' יתברך בעבודת הקודש הם אין סופיות, רק שצריך לתקן את המחשבה ואת הדיבור, ומשם להוציא דיבור אמיתי מנקודת לב, ומשם תגיע עשיה שלימה. [הדיבור והמחשבה קשורים זה בזה, ואם יהיה פגם במחשבה, ממילא יהיה חסרון בדיבור, ואם יהיה חסרון בדיבור, בודאי שיהיה חסרון גם במחשבה]. גם הבורא יתברך ברא את העולם בסדר זה, שמתחילה עלה במחשבתו לברוא את העולם על כל פרטיו, ואחרי כן ב"דבר ה' שמים נעשו", ומזה נעשו כל הגלקסיות כל היצורים וכל הבריאה.

וכך היתה יציאת מצרים, שהתחילה מהתשוקה של משה רבינו להביא את הישועה לבית ישראל, ואחרי כן הזעקה שלהם שהיתה מונחת בה אמונה שה' יכול לגאול אותם משאול תחתית אל רום המעלות. אמנם אף שה' שמע את זעקתם, לא הוציא אותם מיד, אלא היה תהליך ארוך

כניסת יציאת רבינו שבת שבת

18:20	17:46	16:54	ירושלים
		16:34	לנוהים 40 דק.
18:16	17:42	16:50	תל אביב
18:16	17:42	16:50	חיפה
18:20	17:45	16:53	באר שבע

בפתח הגיליון

מאת הגאון הרב יעקב ישראל שליט"א

פְּרָשְׁתֵנוּ, פְּרָשֶׁת בֵּא, פְּרָשָׁה מִיַּחַדָּת היא - פְּרָשֶׁת הַגְּאֻלָּה.

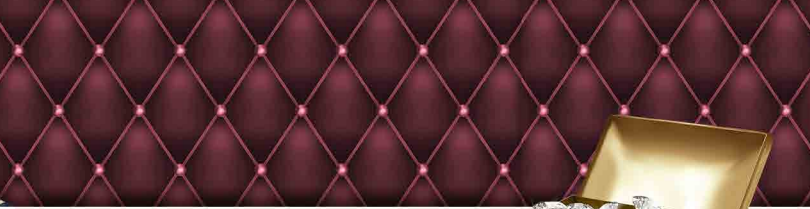
גְּאֻלַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בְּמִצְרַיִם מֵאֲתָיִם וְעֶשְׂרֵת שָׁנִים בְּעִבּוּדַת פֶּרֶךְ קָשָׁה וּבִיִּסּוּרִים נוֹרָאִים, וְאִז "נִגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים וְגֹאֲלָם", וְכִהְרֶף עֵינָיו הוֹצִיאָם מִגְּלוּת לְגֹאֲלָה.

מֵעֵבֶר לַכֶּךְ שֶׁהָיוּ עִם יִשְׂרָאֵל שְׂקוּעִים בְּעִבּוּדַת פֶּרֶךְ גּוֹפְנִית מְשֻׁבָּרָת עֲצָמוֹת, הָיוּ גַם בְּשִׁפְלֵי הַמַּדְרָגָה מִבְּחִינָה רוּחָנִית, עַד שֶׁהָיוּ כְּלָם עוֹבְדִים עִבּוּדָה זָרָה, וְכִמוֹ שֶׁאֲמָרוּ הַמְּלָאכִים לְקֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא "הֲלָלוּ עוֹבְדֵי עִבּוּדָה זָרָה וְהֲלָלוּ עוֹבְדֵי עַל זֶה" (ילקוט'ש בשלח רלד, זוהר תרומה קע).

וְכֵן מְצִינוּ בַּמִּדְרָשׁ (ויקרא רבה כג, ב) עַל הַפְּסוּק "אוֹ הַנְּסָה אֱלֹהִים לְבוֹא לְקַחַת לוֹ גּוֹי מִקְרֹב גּוֹי" (דברים ז, לד), רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּשֵׁם רַבִּי חֲנַן אָמַר, שֶׁהָיוּ אֵלּוּ עֲרָלִים וְאֵלּוּ עֲרָלִים, אֵלּוּ מְגִדְלִין בְּלוּרִית וְאֵלּוּ מְגִדְלִין בְּלוּרִית, אֵלּוּ לּוֹבְשֵׁי כְּלָאִים.

וְכֵן מְצִינוּ בַּזֶּהַר הַקָּדוֹשׁ (תרומה קסא.) שֶׁכָּאֲשֶׁר יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים דָּבָר בְּסוּד הַאֲמוּנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְשׁוּם שֶׁכְּלָם הָיוּ עוֹבְדֵי עִבּוּדָה זָרָה בְּגִלּוּת מִצְרַיִם, וְשִׁכְחוּ אֶת כָּל עֲקָרֵי הַאֲמוּנָה שֶׁהָיוּ מְשֻׁרְשָׁיִם בָּהֶם בְּתַחֲלָה.

אִם כֵּן לֹא הִיְתָה מִדַּת הַדִּין נוֹתֶנֶת שִׁיגָלוֹ לְעוֹלָם. וְהִנֵּה בְּפֶתַע פְּתָאוּם וּבְכִרְגַע אָחָד כְּשֶׁעָלָה בְּרַצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַעֲלוֹתָם מִתּוֹךְ מ"ט שְׁעָרֵי הַטְּמֵאָה שֶׁהָיוּ שְׂקוּעִים בָּהֶּ, לֹא עָזַר לְכָל הַמְּקַטְרְגִים

דרך חכמים

נערך ע"י המשפיע הגאון הרב שלום פרקש שליט"א

שביבי אור מהליכותיו ודרכו בקודש
של רבינו הגאון הינוקא שליט"א

שובו בנים שובבים

ימים אלו נקראים "ימי השובבים" על שם הכתוב: "שובו בנים שובבים ארפה משובתיכם הננו אָתְנוּ לָךְ כִּי אָתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ (ירמיה ג, כב), והם ימי תשובה על שורש קדושת ישראל, וצריך להתפלל שזוכה לשוב בהם לה' יתברך.

ודרך התשובה מאהבה הוא הדבר גדול יותר מכל תיקון אחר, רק שקשה יותר להשיגו, ולכן נכון לשים ליבו בימים אלו ליחד זמנים שיוכל לחשוב על ה' יתברך, כדי לעשות קשר של אהבה לבורא ברוך הוא, ולקיים כפשוטו "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", וכל העבודה תהיה עבודה של אהבה - מתוך שמרגיש את האהבה לה' יתברך, ואז האדם יזכה להרגיש איך שה' ברוך הוא אוהב אותנו, ועושה לצרכו הכל, אפילו לשדד עבודו את הטבע.

כי ה' ברוך הוא אוהב אותנו לא סוף, אך העבודה מוטלת עלינו, שמצידינו נראה אהבה יותר ויותר, ונשיב את כל האהבות אליו יתברך, ונראה לו כיצד שמחים אנו בו, ואז יתגלה "כמים הפנים לפנים", ועל כל פשעים תכסה האהבה, ויהיה תיקון העבירות בשורש, ויתהפכו לזכויות.

הירידה בענין של הקדושה שהיתה בראשית הדרך ובגלות מצרים ובכל הנסיונות, התחילה בשכחה של היוקר והרוממות של כל בר ישראל, ובעוצם האהבה שה' ברוך הוא אוהב לכל אחד.

התורה והמצוות הם לא עבודה של גבורות ודינים, אלא של רחמים וחסד, היינו עבדים אצל פרעה, ומאז יצאנו לחירות לקבל את התורה שהיא סמא דחיי, ועלינו ללמוד את התורה בתשוקה ובחפץ, בשמחה ובאהבה, בהתעוררות ובהתלהבות, מתוך דבקות ברחמים של הבורא.

והחסידות הנצרכת יותר, היא לדקדק במילי דברכות, לברך כהוגן מאה ברכות, שבזה מראים אנו הכרת הטוב ואהבה אליו יתברך, לברך כראוי על כל מאכל, ושלא ישכח לברך תכף ברכה אחרונה, או להחמיר שלא לאכול כזית בשיעור הרמב"ם שהוא שליש ביצה, כדי שלא יכנס בספק ברכה אחרונה.

ואין לאדם לנסות לטפס למקומות גבוהים של תיקונים והשגות, ולהכביד על עצמו בדברים, העיקר הוא שתהיה שמחה בעבודת ה'. [ה'רשפי אש' פירש מה שכתוב "עיבדו את ה' בשמחה", עיבדו 'את' כלומר מ-א' עד ת', שבכל מה שעובר יהיה בשמחה], לחשוב על ה' יתברך, לאהוב את ה' יתברך, ללמוד תורה בהתעוררות ובהתלהבות, ולהרגיש את ה' ברוך הוא שהוא איתנו, אצלינו ממש, נמצא איתנו ושומע אותנו תמיד.

פניני דרך

פניני דרך ואבני יסוד משיעורי מו"ר הגאון הינוקא שליט"א נלקט ונערך ע"י הגאון הרב אריה גרוזינסקי שליט"א ראש ישיבת אור דוד

ימי השובבים - חלק ב'

א. הדורות הללו חלשים בכדי שיעשו תיקון בדרך סיגופי הגוף, ויש לאדם ליתן את כוחו בתפילה ובלימוד התורה הקדושה. ומי שחפץ בסיגוף, יטבול במקווה קר, שיש בזה כח גדול לזכר את הגוף, והיה אומר הגה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א שזה מציל מגזירת מיתה.

ב. מלבד כל התיקונים, יתן ליבו שהעיקר הוא שצריך להתפלל לה' ולבקש מלפניו מחילה וסליחה, "ושב ורפא לו". ובודאי שראשית הכל היא התשובה, לפרוש מהאיסור ולקדש עצמו, לחשוב מחשבות זכות וקדושות, צחות ומצוחצחות בגדולת ה', כי המחשבה היא שורש הכל. וקדושת העיניים איננה מצוה השייכת למלאכי השרת, ועל כל אדם לקיים זאת בשלמות [ואם ראה מראה בשגגה ומיד הסיט את עיניו והסיח דעתו, אינו נחשב לו למכשול כלל].

ג. ענין תענית דיבור הוא מה שכתב רבינו הגר"א באגרתו (עלים לתרופה): "ועד יום מותו צריך האדם להתייטר, ולא בתעניות וסיגופים, רק ברסן פיו ותאוותיו, וזוהי התשובה וכו', וזהו כל פרי העולם הבא. וזה יותר מכל התעניות והסיגופים שבעולם. וכל רגע ורגע שהאדם חוסם את פיו וזכה בשבילו לאור הגנוז שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער וכו', ובזה יכופר לו כל עון וניצול משאול תחתית.

גם המשנה ברורה (סי' תקעא סק"ב) כתב: וראיתי כתוב בספר אחד, שכשאדם רוצה להתנדב תענית טוב יותר שיקבל תענית מן הדיבור ממה שיקבל עליו מן האכילה, כי ממנו לא יהיה לו נזק לא בגופו ולא בנשמתו, ולא יחלש על ידי זה.

וידועים דברי הראב"ד, שמי שמושך ידו ומפסיק באמצע סעודה שהנאתו הימנה כדי לקרר תאוותו, הרי זה נחשב לו כמו תענית. וכן הוא ביסוד העבודה (ח"ג פ"ה).

ד. אחד מתיקוני היסוד הוא להרבות בלימוד פסוקי תהילים בכוונה (כמו שכתב החיד"א בספר פני דוד (שמות אות יב), וכן בדברי יחזקאל משינאוהו (פ' שמות), ובס' אוהב שלום מקאזניץ (פ' שמות), ועוד. ובספר רחמי האב (סי' נו) כתב, שקבלה מרבינו אלימלך מליז'ענסק, שהאומר ג' פעמים כל התהלים ביום אחד, הוא חשוב כתענית משבת לשבת. והיינו בעת שאינו יכול ללמוד ש"ס ופוסקים), וכן לקרוא 'תיקון הכללי' (וכתב בספר אהבת חיים (פ' שמות) שכל החס על נפשו ונפש דורותיו התלויים בו וחפץ בקדושתם, יאמר בכל יום מימי השובבים, ואם אפשר בכל ימות השנה, תיקון הכללי שערך רבינו נחמן מברסלב והכין לנו בעוצם קדושתו זיע"א, ואחריו יאמר את התפלה הסדורה אחרי תיקון הכללי), ולהקפיד על טבילת מקווה.

פניני משולחן שלמה

נערך מגליונות משולחן שלמה לדבינו הגאון הינוקא

חידוד וחידוש

מדוע נקראה פרשה זו פרשת 'בא'?

כתב בפענוח רזא (ריש פ' בא) שמאחר שאמר פרעה "חטאתי הפעם", היה משה סבור שעתה יצוה הקב"ה לישראל להזמין עצמם לצאת לדרך, אמר הקב"ה למשה, אדרבה, עתה לב פרעה כבד יותר, וצריך עתה שאני יבוא עמך ועם אהרן, וזהו 'בא', פירוש אני ואתה ואהרן. ורמז לכך, ש'בא' בגימטריא ג', לומר שעוד ג' מכות אביא עליו, וכנגד הקב"ה משה ואהרן.

להיכן בא משה אל פרעה

כתב בשפתי כהן (י. א.), שכאשר ראה פרעה את מכת הברד, נפלה עליו אימתה ופחד ונסתגר בבית בחדרי חדרים, ולכן נאמר במכת ברד (ט, טו) "וישלח פרעה ויקרא למשה", פירוש ששלח מתוך חדרו לקרוא לו. ולזה אמר הקב"ה למשה 'בא אל פרעה', כי לא תהיה דלת שתסגר מפניו, לכן הכנס אל פרעה כמי שנכנס בביתו בלי פחד, וכשאמר לו הקב"ה כן, נתחזק לבו של משה ונכנס לתוך היכלו של פרעה באבירות לב. וכעין זה כתב האור החיים (ט, א), ש'בא אל פרעה' משמעותו שיכנס אל טרקלין של פרעה ללא רשות (ולעומת זאת 'לך אל פרעה' הוא שכהיה פרעה מחוץ לארמון), והגם שהיו לפרעה שומרים רבים כמנהג המלכים (ילקוט"ש וארא קעה), וכן הקיף את ביתו באריות וכלבים (ילקוט"ש שם קפא), היה משה נכנס אל פרעה באין מונע, ולא התפעל מכל המשמר.

כיצד פנה משה לצאת מאת פרעה

כשסיים משה להתרות בפרעה על מכת 'ארבה' נאמר "ויפן ויצא מעם פרעה" (י. ו.), וביאר בהעמק דבר וכן בספר שער בת רבים, שכאשר ראה משה גודל רשעותו של פרעה, שאף שהודה כבר שהוא שהוא רשע, בכל זאת מקשה את ליבו, הפנה משה את עורפו ויצא לאחוריו, שהוא דרך בזיון למלך. וכן ביאר הרש"ש על המדרש (שמו"ר יג, ד). והוסיף בספר שער בת רבים, שעל זה נאמר אחר כך (בפסוק יא) "ויגרש אותם מאת פני פרעה", שציוה פרעה לעבדיו שיכריחו את משה ואהרן לסובב פניהם אליו ולצאת ממנו בדרך כבוד.

אמנם האבן עזרא ביאר שביציאתו מאת פרעה שם את פניו כנגד פרעה ופסע דרך אחוריו, בכדי לתת כבוד למלכות, וכן הביא האלשיך (ירמיה לב, לג) בשם חז"ל, וכן ביאר במדרש שמואל. כי מובא בגמרא (יומא נג) שתלמיד הנפטר מאת פני רבו לא יחזיר פניו וילך, שאין זה דרך כבוד, ומשה הוזהר לנהוג בפרעה בכבוד כדרך מנהג המלכות כמובא בגמרא (זבחים קב).

מי גירש את משה ואהרן מאת פני פרעה

מובא במדרש (הביאור פ' בא) שמה שנאמר במכת ארבה "ויגרש אותם מאת פני פרעה" (י. א) היה זה בלעם שהיה מיועצי פרעה, והוא שגרשם. ונלמד מגזירה שוה, נאמר כאן "ויגרש אותם", וכן אמר בלק לבלעם שיקלל את ישראל כי "אולי אוכל נכה בו ואגרשנו מן הארץ" (במדבר כב, ו), מה שם רצה בלק שבלעם יגרום לגירוש בני ישראל, כן הוא לענינינו שהוא היה המגרש את משה ואהרן מאת פני פרעה.

אילו חיילים נלחמו בעבוד החיילים

מובא במדרש (ילקוט"ש וארא קפב) שהארבה נקרא בשם "חילי הגדול" (ויאל ב, כה), ובא ופרע ממצרים שרצו לאבד אומה הנקראים חיילות, כמ"ש (שמות ז, ד) "והוצאתי את צבאותי".

מה היה הארבה אוכל אחר מכת הברד שכלתה הכל

כתב הרמב"ן (ד, י) שמכת הברד היתה בחודש אדר, ובחודש ניסן צמחו החיטה והכוסמת, ועליהם נאמר במכת ארבה "ואכל את יתר הפליטה הנשארת לכם מן הברד" (י. ה), וגם העצים התחילו להוציא פרח והנצנים נראו כמו שכתוב (שם) "ואכל את כל העץ הצומח לכם מן הברד", ובא הארבה ואכל פרחיהם והשחית הכל, לא השאיר להם פרח או ציץ.

נפלאות מתורתך

כיצד נהפך ליבו של פרעה הדשע לכבד

פִּי אֲנִי הַכְּפַדְתִּי אֶת לִבּוֹ (י. א). מובא במדרש (שמו"ר ט, ח) שנעשה ליבו של פרעה כתכונות וטבע הכבד שדרכו לכעוס, ובלקח טוב (י, ט) מובא, שכשם שהכבד אין בו בינה להבין ולהשכיל, כך אין בינה בלבו של פרעה להבין ולהשכיל, ולכן נכבד לבו ונתחזק לו.

וביאר החתם סופר (פסחים ז), שיש בנפש האדם שלושה כוחות, כח הצומח שמשכנו בכבד, וכח החיוני לקיות האדם שמשכנו בלב, וכח נשמת אלהים שבקרב שמשכנה במח, והוא השכל המיוחד לאדם, ובו נפרד האדם מהבהמות, כי המח מולך באדם להנהיגו. אבל השוטה ליבו שפל במדרגת הצומח השוכן בכבד, וכן פרעה שלא הכיר בוראו והלך ונתפתה אחר תאוות לבו, נפל מדרגת אדם לדרגת בהמה שאין לה רק לב וכבד, ולבסוף גם תאוותו ניטלה ממנו, ולא פעל לבו פעולתו המיוחדת, ונעשה ממש רק ככבד.

ובאגרא דכלה (פ' וארא) כתב, שהנפש משכנה בכבד שכולו דם, וכמ"ש (דברים יב, כג) "כי הדם הוא הנפש", והרוח משכנו בלב. ובלב יש ב' חללים, חלל הימיני שהוא מלא רוח ושם משכן היצר טוב, וחלל השמאלי שהוא מלא דם ושם משכן היצר הרע, והרשע מגרש הרוח שבחלל הימיני ומתפשט הדם בב' החללים, ואז האדם קשה עורף לגמרי, כי מתגברת בו התאוה בחוזק גדול, ואז נקרא הלב בשם כבד, מפני שאינו משכן הרוח אלא גם הוא מלא דם כמו הכבד, וזהו "כבד לב פרעה" (י, ט), שלב פרעה נתהווה כמו הכבד מלא דם.

ומובא בספר ילקוט האורים (פ' בא) ביאור נפלא, כי הנה מאחר שנכנסו הצפרדעים בלבו של פרעה כמ"ש במכת צפרדע (ט, ט) "כי בפעם הזאת אני שולח את כל מגפותי אל לבך", ואם נקבו הצפרדעים את לבו, הרי היה פרעה בגדר טריפה, שאינו יכול לחיות יותר משנה (חולין מה, ג) ואם כן היאך יוכל לעמוד עוד לראות ניסי ה' ולספר זאת בכל הארץ (כמו שאמר משה לפרעה בשם ה' (ט, טז) "ואולם בעבור זאת העמדתיך בעבור הראותך את כוחי ולמען ספר שמי בכל הארץ"), אמנם לגבי כבד מובא בגמרא (שם מה) שאפילו ניטל כולו כשר, אם נשתייר כזית מהכבד במקום המרה, ועל זה אמר השי"ת, "כי אני הכבדתי את לבו", שעשיתי את הלב שלו כטבע הכבד, שאפילו שניקב כשרה ויוכל לחיות.

הארבה נח בשבת

וַיַּעַל הָאֲרֵבָה עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּנַּח כָּל גְּבוּל מִצְרַיִם... וַתַּחֲשֶׁךְ הָאֶרֶץ וַיֵּאכַל אֶת כָּל עֵשֶׂב הָאֶרֶץ (י, טו-טז). משמעות הכתובים כשנדייק בהם הוא, שתחילה 'עלה' הארבה ו'נח' בכל גבול מצרים, ורק לאחר שהחשיך את כל הארץ 'אכל' את כל עשב הארץ, וביאר זאת בספר צמח דוד (פ' בא) לפי מה שלמד בזה בעל הטורים גזירה שוה, נאמר כאן "וינח", ונאמר בשבת "וינח ביום השביעי" (כ, י), לומר שהארבה נח בשבת, ולכן תחילה 'עלה' הארבה בכניסת השבת, ו'נח' כל עשרים וארבע השעות של השבת, עד ש'חשיכה' ויצאה השבת, ואז החל 'לאכול' את כל עשב הארץ.

ובזה ביאר הצמח דוד עוד, שלכן לא היה מכת הארבה נחשב ל'מכת חושך', אף שנאמר בו 'ותחשך הארץ', כי כוונת הכתוב לומר ששקעה השמש בצאת השבת וחשכה הארץ, ואז החל הארבה להכות בפועל במצרים, ואז שחשיכה לא עשה הארבה שום מעשה, אלא עלה ונח על גבול מצרים.

פניני הלכה

מתי מלו עצמם ישראל במצרים

כתב הרמ"א ביורה דעה (סימן רסה סעיף ה) שמי שיש לו שני תינוקות למול, צריך לתקן כל צרכי המילה לכל אחד בפני עצמו, כגון הנר שמדליקין יעשה לכל אחד נר בפני עצמו. וביאר הש"ך (שם ס"ק כא) שנכלל בדברי הרמ"א שנוהגין להדליק נר בבית הכנסת בשעת המילה, והביא את מקור הדברים מספר תניא רבתי (סימן צו), וכ"ה בספר המנהגים טירנא (חודש טבת אות מ) ובמנהגי מהר"ל (הלכות מילה אות יז). וכ"ה בשבלי הלקט (הלכות מילה סימן ז).

והנה הביא בילקוט ראובני (פ' בא אות כה) בשם ספר שלשלת הקבלה (דף יג ע"ב) שביאר זוהר בשלח (דף ס ע"ב), שבמכת חושך, היו ישראל מלים עצמם בחיתוך בלבד, בכדי שתספיק המילה להרפא ולא יהיו חלשים ביציאתם ממצרים, ורק כאשר באו למרה סיימו את מצוות המילה ופרעו עצמם. וביאר התפארת יהונתן (י, כג), שזהו טעם שהיו צריכים ג' ימי אפלה, כי ביום ראשון של ימי האפילה מלו עצמם, ואחר שעברו ג' ימי האפילה, כבר חלף ועבר לו יום השלישי למילתם, ועשה זאת הקב"ה, בכדי שלא ירגישו בהם המצריים ביום השלישי למילה שנחלשו מחמת המילה, ויבואו להורגם. ולכן נאמר בימי האפילה "ולכל בני ישראל היה אור במושבם", כי בברית המילה צריך להיות אור בבית הכנסת כאמור.

ובספר אור הגנוז (פ' בא) הביא בזה רמז נפלא, שזהו שנאמר בימי האפילה (י, כג) "לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלוש ימים ולכל בני ישראל היה אור במושבם", 'שלושת ימים ולכל בני ישראל היה' סופי תיבות 'למילה', ואחר כתיב 'אור', לרמז למה שנהגו להדליק נר בשעת המילה. וביאר שאור זה היה מאור הגנוז בששת ימי בראשית, ועל ידי אור זה נרפאו ישראל מכאב המילה. ולכן מדליקים נר בשעת המילה, זכר לנס שהיה באותו פעם.

----- המשך מאמר הרב -----

של עשרת המכות, לעורר להם את הישועה במחשבה ובדיבור, ומשם במעשה.

אותו תהליך הוא גם ששבר מלכות הסטרא אחרא, כי כל מכה החדירה במחשבה של המצריים שהם בסכנה, הבינו שהם כבר לא בטוחים בחייהם, אין מים הכל דם, והיאור הסריח כל כך ונהפך לצפרדעים, ואין ביטחון אפילו בקרקע שעומדים עליה שנהפכה לכינים, הכל מציק, ומשם לערוב וכו', וכל מכה אימתה להם את החרדות והעמיקו יותר בפחדים, והיו מדברים מהמחשבות שלהם שהם עומדים למות, ואמרו "כולנו מתים", ולבסוף הפחדים והדיבורים האלו הגיעו אליהם, שכולם טבעו בים.

ולעומתם עם ישראל - להיפך, משה רבינו עורר להם את המחשבה שלהם שירצו לצאת ממצרים, ובכל מכה ומכה התחזקו במחשבה נכונה ברחמי הבורא ואהבתו אליהם, ואחרי כן דיברו בפיהם כל היום שהם כבר יוצאים ממצרים, עד שלמעשה בפועל יצאו וראו את הישועה.

לכן אמר ה' יתברך למשה "זה תאמר לבני ישראל אֶהְיֶה שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם", תאמר להם שבשביל לצאת הם צריכים להשתמש בכח המחשבה שנתתי להם, לחשוב רק על הרחמים שלי, לצייר במחשבה את כל הטוב שבעולם, לדעת שאני רוצה ויכול לתת להם כל הטוב המושלם, ואחרי שיזכו להאמין בזה ולדבר מזה כראוי, יתחילו לראות את זה בפועל בהנהגה.

בְּשָׂמִים וְלִסְטָרָא אַחְרָא, וּבְכַת אַחַת הוֹצִיָאם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַעֲלָם לְתוֹךְ קִדְשָׁהּ עֲצוּמָה וְנוֹרָאית, לְ-מ"ט שְׁעָרֵי קִדְשָׁהּ, עַד שֶׁרָאָתָה שְׂפָחָה עַל הַיָּם מַה שְּׁלֹא רָאָה יַחְזְקָא לְבֵן בּוּזִי" (מכילתא מס' דשירה ג) וְאָמְרוּ עִם יִשְׂרָאֵל "זֶה אֵלֵינוּ וְאֵנָּה" כְּמָרָאִים בְּאֶצְבָּע, שָׂרְאוּ אֶלֶהוּת מְמֵשׁ, עַד שֶׁקִּבְּלוּ אֶת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה.

וְזֵהוּ לְמוֹד נִפְלָא בְּעִבּוּרֵנוּ, עַת אֲנִי נִמְצָאִים בְּגִלוּת כַּה אֲרַכָּה, מְלֵאָה חֲשֵׁךְ וְהַסְתָּרוֹת, עַד שֶׁלְּפַעֲמִים אֲנִי "שׂוֹכְחִים" קָצַת אֶת הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ חֵס וְשָׁלוֹם, וְנִרְאָה לָנוּ שֶׁהַגְּאֻלָּה הִיא רְחוּקָה מְאֹד חֵס וְשָׁלוֹם, וְאֲנִי מְקַפֵּים קְשָׁיִים בְּנִשְׁמִיּוֹת, וּבְעֶקֶר בְּרוּחָנוּת, כִּי הִנֵּה הַחֲשֵׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ, וְאִין חֲשֵׁק בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְהַתְּפִלוֹת הֵם לְמַחְצָה לְשִׁלִּישׁ וְלִרְבִּיעַ, וְעוֹשִׂים אֲנִי מְצוּוֹת כְּמְצוּת אֲנָשִׁים מְלַפְדָּה.

אֲבָל אֵף עַל פִּי כֵן אֵל לָנוּ לֵיֵאֵשׁ אֶת עֲצִמּוֹנוּ, וְעֲלֵינוּ לְדַעַת, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁבְּמִצְרַיִם - בְּרָגַע אֶחָד מְמֵשׁ גְּאֻלָּם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִן הַמִּצַּר לְמִרְחָב, כֵּן וְדָאִי וְדָאִי מִתְבּוֹנֵן בְּנוֹ בּוֹרָא הָעוֹלָם, שֶׁאֲנִי בְּנִי אֶהְיֶינִי - "בְּנִים אֲתֵם לֵה' אֱ-לֹהֵיכֶם" (דברים יד, א), וְנִקְרָאנוּ בְּנִים עוֹד כְּשֶׁהֵינּוּ שְׂקוּעִים בְּמִצְרַיִם בְּתוֹךְ שְׁעָרֵי טְמָאָה - שֶׁאֲמַר עֲלֵינוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "בְּנֵי בְּכָרִי יִשְׂרָאֵל" (שמות ד, כב). כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עֲלֵינוּ תְּמִיד לֵאלֹהֵי תַנְאִי, "וּבְכָל צָרְתֶם - לוֹ צַר". וּבּוֹדָאִי יַחֲשִׁב לְגֻאֲלָנוּ בְּרָגַע אֶחָד, כְּאִשֶּׁר פְּתָאֵם יְבּוֹא הָאֲדוֹן אֶל הַיְכָלוֹ.

וְאֵף בְּתוֹךְ הַגְּלוּת עֲצָמָה יְכוֹל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהֵאִיר לַיהוּדֵי חֲשֵׁק וּמִתְקִיּוֹת אִין סוּפִית בְּקִדְשָׁהּ, בְּתוֹרָה וּבְמְצוּוֹת, וְאִין לָנוּ אֶלָּא לְהָרִים אֶת הָעֵינַיִם אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, שֶׁיִּרְחַם עֲלֵינוּ וְיֵאִיר לָנוּ מִתּוֹרַתוֹ הַקְּדוּשָׁה, וְיִגְאֲלֵנוּ גְאֻלָּה שְׁלֵמָה.

לתגובות הערות והקדשות

ניתן לפנות לטל: 0548434755

או במייל m.yam.shlomo@gmail.com

לקבלת הגיליון במייל: alonim.yanuka@gmail.com

לציבור הקוראים היקר, הדפסת העלון כרוכה בהוצאות רבות, העלון יוצא בצמצום והביקוש עצום. ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס לעמותת יד להועיל עבור 'דורשי' או בהעברה בנק מורחגי טפחות (20) סניף: 417 (גאולה) מס' חשבון: 521025 | שם העמותה: 'יד להועיל' - עבור העלונים.

תרומה מוכרת לצרכי החזר מס (סעיף 46)

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא' את השיעורים האחרונים והמאמר היומי. מספר הקו

02-5-306-506 האזינו ותחי נפשכם

חדש! קו דורשי

בשורה משתתף ציבור הקדושים

נפתח קו מיוחד נדוש במסרים נפלאים. שיעורים פינתי יומיות ועוד, בו ניתן להתחדש בדברי אלוקים חיים מתורת רבני בית המדרש שליט"א על פי דעת רבינו הגאון הינוקא.

03-5502228

<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">1</div> <p style="font-size: x-small;">שלושת הינוקאים, פיות יומיות ראויות ועוד</p>	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">2</div> <p style="font-size: x-small;">שיעורים של מיד' הגאון הינוקא (מתוך שיעורי הינוקא)</p>	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">3</div> <p style="font-size: x-small;">שיעורי מורנו הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א</p>
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">4</div> <p style="font-size: x-small;">שיעורים מאת רבני ביהמ"ד "דורשי"</p>	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">5</div> <p style="font-size: x-small;">התגובות ועובדות ממורנו רבנו הגאון הינוקא</p>	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">6</div> <p style="font-size: x-small;">שלושת הינוקאים ושיעורי הינוקא ושיעורי הקדוש</p>
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">7</div> <p style="font-size: x-small;">השאת הדעות למערכת</p>	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">8</div> <p style="font-size: x-small;">שלוחת השידורים החיים</p>	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center; font-size: 2em; font-weight: bold;">9</div> <p style="font-size: x-small;">ליוספה או הסרה מרשימת התפוצה</p>